

ÅRSMELDING 2019

2019

Oppgjørs- og driftskredittordningen i landbruket

Årsmelding 2019

OPPGJØRS- OG DRIFTSKREDITTORDNINGEN I LANDBRUKET

Innhold

1 GARANTIUTVALGET	2
2 ARBEIDSUTVALGET	3
3 SAMARBEIDSUTVALGET	3
4 OPPGJØRS- OG DRIFTSKREDITTORDNINGEN I 2019	4
Sekretariatets arbeid.....	4
Utvikling i oppgjørs- og driftskredittordningen	4
Garantiansvar og oppgjør overført til driftskredittkonto i bank i 2019.....	8
Tap på driftskreditter	8
Driftskreditt ved nyetablering eller utvidelse av produksjonen.....	10
Innestående beløp på driftskredittkonti	11

Tabell- og figurliste

Tabell 1: UTVIKLINGEN AV DRIFTSKREDITTORDNINGEN 1968-2019.....	6
Tabell 2: FYLKESVIS FORDELING AV DRIFTSKREDITT 2018 OG 2019.....	6
Tabell 3: GARANTIANSVAR 2019.....	8
Tabell 4: TAP FORDELT PR. ORGANISASJON.....	8
Tabell 5: FYLKESVIS FORDELING AV TAP	9
Tabell 6: TAP I DRIFTSKREDITTORDNINGEN 1968-2019	9
Tabell 7: INNVILGEDE SÆRSKILTE GARANTIER PR. ORGANISASJON I 2019	10
Tabell 8: SÆRSKILTE GARANTIER 20145-2019	11
Figur 1: UTVIKLINGEN I ANTALL DRIFTSKREDITTKONTI FRA 1968-2019	5
Figur 2: UTVIKLINGEN I INNVILGET OG DISPONERT DRIFTSKREDITT PR 31.12. FRA 1968-2019	5
Figur 3: TAP I ANDEL AV INNVILGET OG DISPONERT DRIFTSKREDITT 1968-2019.....	10

1 GARANTIUTVALGET

Garantiutvalget oppnevnes for en periode av to år. For 2018 og 2019 har følgende vært oppnevnt:

Gartnerhallen SA:	Medlem:	Økonomisjef Ingar Gunstad
	Vararep:	Styremedlem Harald O. Buttedahl
Nortura SA:	Medlem:	Kreditsjef Monica Ikdal
	Vararep:	Organisasjonssjef Tor-Olav Brandtzæg
HOFF SA:	Medlem:	Råvaresjef Jørn Dahl
	Vararep:	Økonomidirektør Lars Roar Holte
Honningcentralen SA:	Medlem:	Styreleder Olav Arne Sønderland (2018)
	Vararep:	Nestleder Ellen Paulsen
Norges Pelsdyrslag:	Medlem:	Seksjonssjef Hans Åge Kulbotten
	Vararep:	Administrerende direktør Knut Berg
Norges Skogeierforbund:	Medlem:	Administrasjonssjef Øyvind Wang
	Vararep:	Rådgiver Thomas Husum
Felleskjøpene¹:	Medlem:	Regnskapsleder konsern Endre Stakkerud (FKA)
	Vararep:	Kreditsjef Svein Gjesdal (FKRA)
TINE SA:	Medlem:	Styreleder Trond Reierstad (2018)
		Rolf Øyvind Thune (2019)
	Vararep:	Direktør TINE Råvare Eivind Kjuus

Garantiutvalget velger selv leder og nestleder for ett år om gangen. I årsmøtet i Garantiutvalget den 15. mai 2018, ble Trond Reierstad, TINE SA valgt som leder og Monica Ikdal, Nortura SA ble valgt til nestleder i Garantiutvalget. Trond Reierstad gikk ut av styret i TINE våren 2019. Som følge av dette ble Rolf Øyvind oppnevnt som ny representant for TINE i Garantiutvalget. Endre Stakkerud, Felleskjøpet Agri SA, ble valgt som ny leder av Garantiutvalget i årsmøtet 6. mai 2019.

Helene Lillekvelland, Norsk Landbrukssamvirke Servicekontor, har vært sekretær for utvalget i 2019.

¹ Fra 13.1.16 har Felleskjøpet Rogaland Agder SA og Felleskjøpet Agri SA gått inn i Norske Felleskjøps partsforhold i Overenskomsten og Garantiavtalen. De to felleskjøpene utpeker en felles representant med vara til Garantiutvalget.

2 ARBEIDSUTVALGET

I henhold til Garantiavtalen av 7. februar 1974 valgte Garantiutvalget i årsmøtet den 6. mai 2019 et arbeidsutvalg med følgende sammensetning:

Leder:	Endre Stakkerud, Felleskjøpet Agri SA
Nestleder:	Monica Ikdal, Nortura SA
Medlem:	Rolf Øyvind Thune, TINE SA
Medlem:	Ingar Gunstad, Gartnerhallen SA
Medlem:	Hans Åge Kulbotten, Norges Pelsdyrslag
1. vara:	Jørn Dahl, Hoff SA
2. vara:	Olav Arne Sønderland, Honningcentralen SA

Garantiutvalgets leder og nestleder er automatisk leder og nestleder i arbeidsutvalget. Arbeidsutvalget har hatt to møter i 2019. I 2019 ble det behandlet 2 saker med krav om garantidekning fra bank. Totalt tap for garantistene ble 892 140,02 kr.

3 SAMARBEIDSUTVALGET

Samarbeidsutvalget for Oppgjørs- og driftskredittordningen har til oppgave å følge med i hvordan ordningen virker og påse at den tjener sin hensikt. Utvalget kan fremme forslag til nye regler og retningslinjer. Retningslinjer og presiseringer som vedtas av Samarbeidsutvalget må anses som en del av avtaleverket til Oppgjørs- og driftskredittordningen.

Samarbeidsutvalget har medlemmer fra Finans Norge og Garantiutvalget. Per 31.12.2019 har utvalget denne sammensetning:

Finans Norge

Senior bedriftsrådgiver Per Olav Haugdal	Grong Sparebank
Advokat Lars Tore Myklatun	Landkreditt Bank
Direktør Jan Digranes	Finans Norge
Juridisk rådgiver Victoria Egeli	Finans Norge (sekretær)

Garantiutvalget

Rgnskapsleder Endre Stakkerud	Felleskjøpet Agri
Kreditsjef Monica Ikdal	Nortura
Styremedlem Rolf Øyvind Thune	Tine
Leder driftskreditt Åge Klepp	Norsk Landbrukssamvirke
Fagansvarlig Helene Lillekvelland	Norsk Landbrukssamvirke

Samarbeidsutvalget hadde ett møte i 2019.

4 OPPGJØRS- OG DRIFTSKREDITTORDNINGEN I 2019

Sekretariatets arbeid

Gjennom hele 2019 har det blitt lagt mye arbeid fra sekretariatets side i problematikken knyttet til adgang til motregning i oppgjør. I 2018 ble det satt ned en arbeidsgruppe med seks representanter fra bank og landbrukssiden som hadde i mandat å undersøke om det var grunnlag for oppdatering av regelverket knyttet til trekk og motregning, samt å kartlegge behovet nye løsninger for å finansiere livdyr. Arbeidet ble startet opp i 2018 og arbeidsgruppen var forventet å ferdigstille sitt arbeid i 2019. I 2019 ble det i

Samarbeidsutvalget bestemte at det ikke gjøres endringer i Håndboken i teksten om trekk og motregning. Partene i Samarbeidsutvalget var videre enige om at det ikke er laget nye finansieringsordninger for kjøp av livdyr. Samarbeidsutvalget ga den nedsatte arbeidsgruppen et par ytterligere oppgaver. Arbeidsgruppen skulle se på behov for endringer i det digitale notifikasjonsskjemaet og hvordan varemottakerne kan bruke notifikasjonsskjemaet til å angi trekk slik at det gir tilstrekkelig forutsigbarhet for begge parter.

Utvikling i oppgjørs- og driftskredittordningen

Opgjør- og driftskredittordningen ivaretar i dag en vesentlig del av landbrukets behov for kortsiktig kreditt. Siden ordningen ble etablert i 1967 har den hatt en jevnt økende tilslutning frem til slutten av åttitallet, for så å ha en utvikling som er i takt med landbrukets strukturelle utvikling.

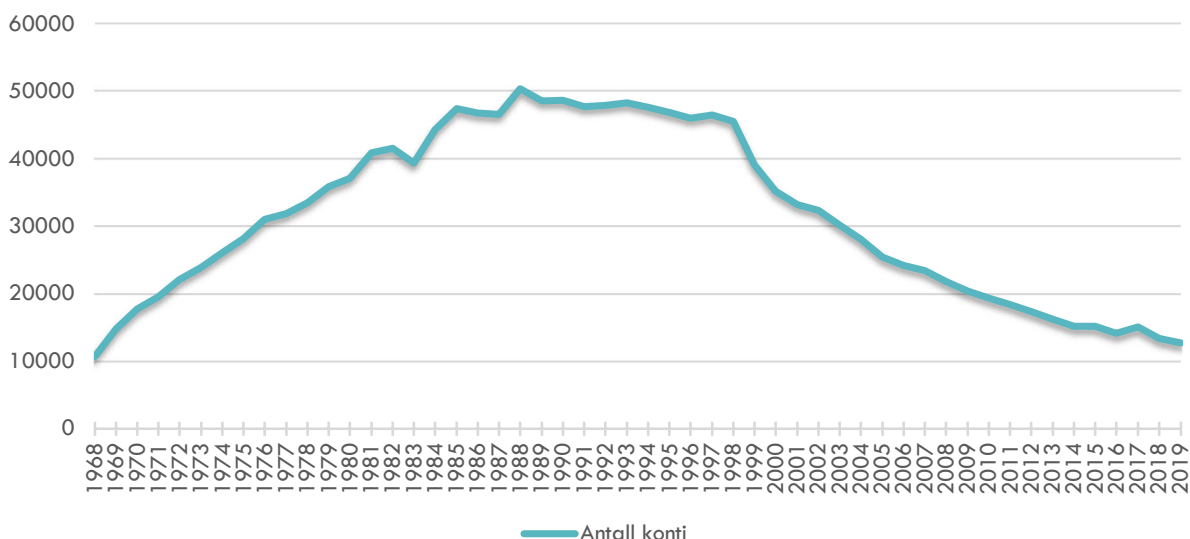
Oversiktene nedenfor viser utviklingen i antall driftskredittkonti, samt innvilget og disponert driftskreditt. Tall fra både privat- og samvirkeordningen går inn som grunnlag for disse dataene.

Da årsmeldingen for 2018 ble skrevet, var den basert på et tallmateriale for 2018 som senere viste seg å ha betydelige feil. Dette er korrigert i denne årsmeldingen. Dette gjør at tallene for 2018 vil være annerledes enn i årsmeldingen for

2018 for alt som berører innvilget og opptrukken kreditt.

Tall fra Norges Pelsdyrslag er ikke med i årets beretning. Dette gjør ikke store utslag i de akkumulerte tallene da det har vært omtrent 65 kreditter hvor Pelsdyrslaget var garantist.

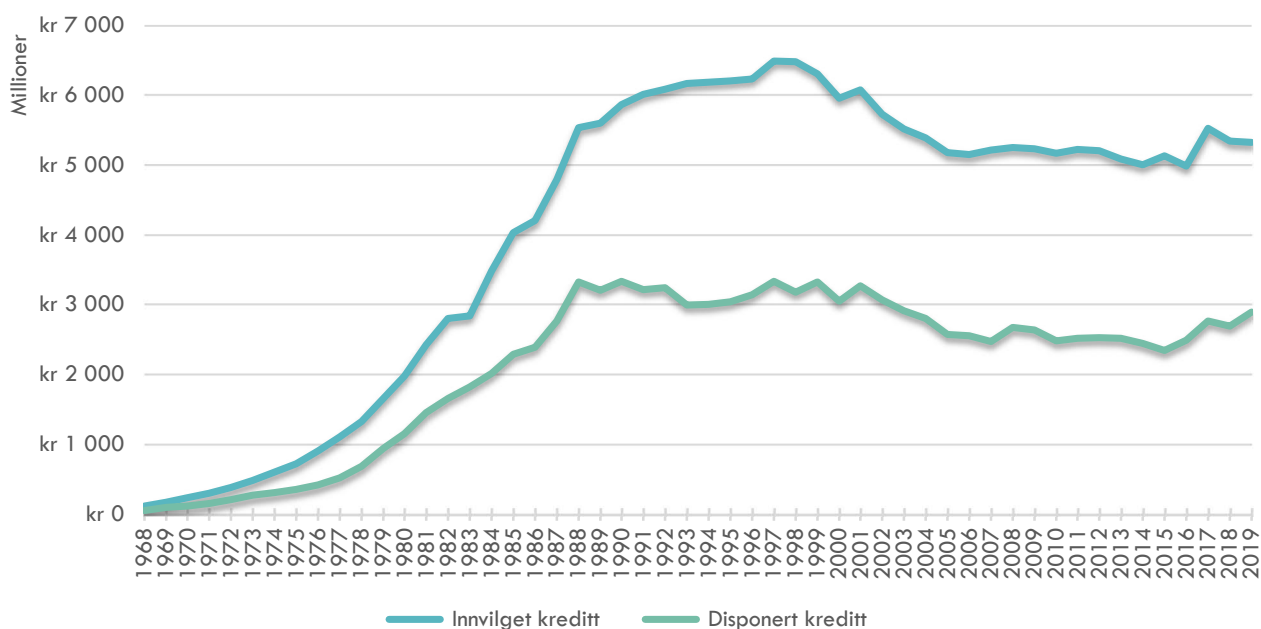
Vi ser stor nedgang i antallet konti fra 1999 til 2000. Fallet i antall konti fra 1999 til 2000 kan i stor grad forklares gjennom innføringen av nytt system for innsamling av data. Hvis vi korrigerer for innføringen av et nytt system for innsamling av data, har det sannsynligvis i realiteten vært en forholdsvis jevn nedgang i antall konti fra 1990 til 2014. I 2019 var det 12676 driftskredittkonti, noe som er en nedgang på omtrent 674 konti fra året før. Dette er i tråd med trenden vi har sett de siste årene.

FIGUR 1: UTVIKLINGEN I ANTALL DRIFTSKREDITTKONTI FRA 1968-2019

Figur 2 viser at disponert kreditt har vært rimelig stabil fra 2005-2016, mens de siste tre årene har vist en liten økning. Det samme gjelder for innvilget kreditt. Innvilget kreditt 31.12.2019 var 5,3 milliarder og disponert kreditt var på 2,9 milliarder på samme tidspunkt. Andelen kreditt som er disponert er på nivå med de foregående årene og er på 50 prosent. Innvilget kreditt er

omtrent den samme som i 2018, mens disponert kreditt er noe høyere enn i 2018. Sommeren 2018 var en usedvanlig vanskelig sommer for det norske landbruket, nesten uten nedbør og med varmt vær fra mai til september. Det er dermed å forvente at kredittene er noe mer optrukne enn i en normalsituasjon.

FIGUR 2: UTVIKLINGEN I INNVILGET OG DISPONERT DRIFTSKREDITT PR 31.12. FRA 1968-2019

TABELL 1: UTVIKLINGEN AV DRIFTSKREDITTORDNINGEN 1968-2019

År	Antall konti	Innvilget kreditt	Disponert kreditt	Disponert i % av innvilget	Innvilget pr konto
1968	10721	kr 113 234 000	kr 55 231 000	49 %	kr 10 562
1973	23827	kr 479 578 000	kr 264 664 000	55 %	kr 20 128
1978	33429	kr 1 325 775 000	kr 677 281 000	51 %	kr 39 659
1983	39352	kr 2 840 120 000	kr 1 816 876 000	64 %	kr 72 172
1988	50343	kr 5 534 421 000	kr 3 323 394 000	60 %	kr 109 934
1993	48205	kr 6 163 595 000	kr 2 990 270 000	49 %	kr 127 862
1998	45463	kr 6 479 076 000	kr 3 179 512 000	49 %	kr 142 513
2003	30098	kr 5 517 181 387	kr 2 912 861 643	53 %	kr 183 307
2008	21779	kr 5 247 320 065	kr 2 673 414 086	51 %	kr 240 935
2013	16217	kr 5 085 958 092	kr 2 520 021 707	50 %	kr 313 619
2014	15093	kr 5 000 220 563	kr 2 444 792 821	49 %	kr 331 294
2015	15103	kr 5 126 499 281	kr 2 344 243 715	46 %	kr 339 436
2016	14107	kr 4 983 105 154	kr 2 491 552 577	50 %	kr 353 236
2017	14911	kr 5 523 938 117	kr 2 761 953 217	50 %	kr 368 484
2018	13350	kr 4 337 617 670	kr 2 691 313 418	50 %	kr 399 822
2019	12676	kr 5 319 147 881	kr 2 895 943 213	54 %	kr 419 624

Innvilget driftskreditt per konto har fra 2018 til 2019 hatt økning på kr 19 802 til kr 419 624,-. Det er første gang gjennomsnittsbevilgningen er over 400 000 kr.

Fra 1.1.2020 ble antall fylker i Norge redusert til 11. Statistikken som følger er basert på den nye fylkesinndelingen. Den fylkesvise fordelingen viser normal variasjon, men samtlige fylker viser en økning i opptrekk.

TABELL 2: FYLKESVIS FORDELING AV DRIFTSKREDITT 2018 OG 2019

Fylke	År	Antall konti	Innvilget driftskreditt i 1 000 kr	Disponert driftskreditt i 1 000 kr	Disponert i % av innvilget	Innvilget driftskreditt pr. konto
Viken/Oslo	2018	1965	608 847	227 163	37 %	309 846
	2019	1943	757 940	341 642	45 %	390 087
Innlandet	2018	2 575	860 410	369 060	43 %	334 140
	2019	2415	1 000 017	531 436	53 %	414 086
Vestfold og Telemark	2018	660	320 695	115 779	36 %	485 902
	2019	624	349 262	156 987	45 %	559 715
Agder	2018	321	133 821	67 495	50 %	416 888
	2019	298	129 970	73 140	56 %	436 141
Rogaland	2018	1 775	757 253	413 744	55 %	426 621
	2019	1 619	847 126	470 350	56 %	523 240
Vestland	2018	1 461	348 386	175 681	50 %	238 457
	2019	1352	357 782	192 899	54 %	264 632

Møre & R.	2018	836	253 484	149 929	59 %	303 211
	2019	806	325 166	200 804	62 %	403 432
Trøndelag	2018	2 535	730 591	402 363	55 %	288 202
	2019	2 439	1 035 332	621 482	60 %	424 490
Nordland	2018	831	329 909	190 786	58 %	397 002
	2019	783	355 344	221 204	62 %	453 824
Troms og Finnmark	2018	399	120 256	66 904	56 %	301 393
	2019	396	135 367	85 999	64 %	341 836

Garantiansvar og oppgjør overført til driftskredittkonto i bank i 2019

Oppgaver fra samvirkeorganisasjonene over oppgjør til produsent med driftskreditt, sammenstilt med oppgaver fra bankene over

bevilgning og saldo pr 31.12.19 viser følgende tall for garantiansvar per organisasjon.

TABELL 3: GARANTIANSVAR 2019

Orgnavn	Antall konti	Saldo	Beregnet garantiansvar basert på saldo 31.12.2019	Beregnet garantiansvar basert på omsetning 2019
Norske Felleskjøp SA	1685	-370 527 152,00	81 198 344,00	168 962 499,40
Norges Skogeierforbund	630	-76 697 981,00	9 379 107,00	27 854 796,40
Gartnerhallen SA	355	-183 765 892,00	71 696 823,00	263 123 277,00
Hoff SA	79	-41 809 438,00	6 159 337,00	9 400 205,80
Honningcentralen SA	1	0,00	0,00	76 225,00
Nortura SA	7681	-1 912 769 765,00	536 262 235,00	1 509 820 677,40
Norges Pelsdyrslag	N/A	N/A	N/A	N/A
TINE SA	4978	-1 413 856 538,00	508 782 743,00	1 503 692 595,60
Sum		-3 999 426 766,00	1 213 478 589,00	3 482 930 276,60

Beregnet garantiansvar basert på omsetning uttrykker det potensielle garantiansvaret ved full utnyttelse av kredittene innenfor rammen av bevilgning. Dersom bevilgning er større enn

omsetningen gir grunnlag for, beregnes garantiansvaret tråd med foregående års omsetning.

Tap på driftskreditter

I 2019 ble det behandlet to henvendelser fra bankene med anmodning om dekning av 50 % av tapene på misligholdte driftskreditter. Nortura

var med og dekket tapet i begge, TINE i én sak og Felleskjøpet Agri én sak. Tapene de siste fem årene er gjengitt i tabellen under.

TABELL 4: TAP FORDELT PR. ORGANISASJON

Organisasjon	Antall saker 2015	Tap i kr i 2015	Antall saker 2016	Tap i kr i 2016	Antall saker 2017	Tap i kr i 2017	Antall saker 2018	Tap i kr i 2018	Antall saker 2019	Tap i kr i 2019
TINE SA	1	kr 451 937,00	1	kr 51 633,00	2	kr 71 453,00	4	kr 331 105,02	1	kr 97 147,59
Nortura SA	7	kr 676 147,00	2	kr 450 970,00	5	kr 1 210 798,00	3	kr 363 531,46	2	kr 731 277,93
Norske Felleskjøp	1	kr 1 072,00	0	kr -	-	-	-	-	-	-
Felleskjøpet Agri					4	kr 129 803,00	1	kr 39 446,07	1	kr 63 714,50
Felleskjøpet Rogaland Agder					0					
Norges Pelsdyrslag	0	kr -	0	kr -	0					
Norges Skogeierforbund	0	kr -	1	kr 17 644,00	0					
Gartnerhallen	0	kr -	0	kr -	0					
HOFF	0	kr -	0	kr -	0					
Honningcentralen	0	kr -	0	kr -	0					
SUM		kr 1 129 156,00		kr 520 247,00		kr 1 412 037,00		kr 734 082,55		kr 892 140,02

Tabell 5 under viser den fylkesvise fordelingen av tapene i 2019 og 2018.

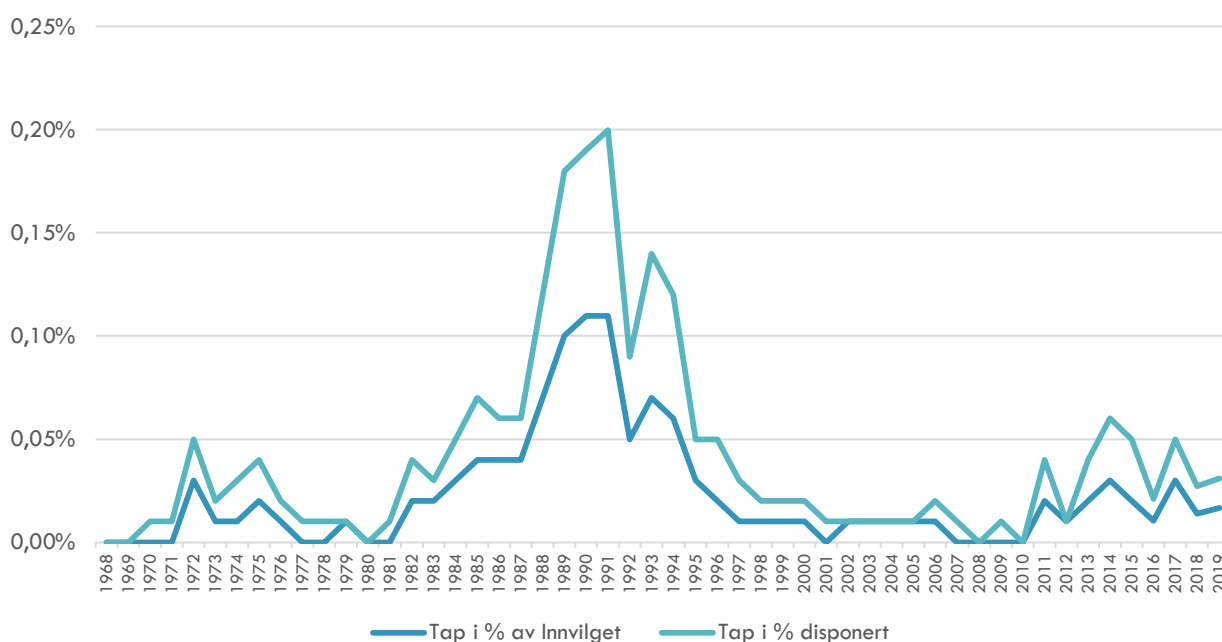
TABELL 5: FYLKESVIS FORDELING AV TAP

Fylke	Antall saker 2019	Tap i kr 2019	Antall saker 2018	Tap i kr 2018
Viken/Oslo				
Innlandet			2	kr 548 009,48
Telemark				
Agder				
Rogaland	1	kr 254 995,04		
Vestland				
Møre og Romsdal	1	kr 637 144,98		
Trøndelag			1	kr 170 664,00
Nordland			1	kr 15 409,00
Troms og Finnmark				
Sum	2	kr 892 140,02	5	kr 734 082,48

Tabell 6 viser tapshistorikken driftskredittordningen fra oppstart til i dag.

TABELL 6: TAP I DRIFTSKREDDITORDNINGEN 1968-2019

	Innvilget driftskreditt mill kr	Disponert driftskreditt mill kr	Tap dekket av garantistene kr	Tap i % av Innvilget	Tap i % disponert
1968	113	55	-	0,00 %	0,00 %
1973	480	265	64 156	0,01 %	0,02 %
1978	1 326	677	51 830	0,00 %	0,01 %
1983	2 840	1 817	618 998	0,02 %	0,03 %
1988	5 534	3 323	3 827 417	0,07 %	0,12 %
1993	6 164	2 990	4 093 691	0,07 %	0,14 %
1998	6 479	3 180	567 217	0,01 %	0,02 %
2003	5 517	2 913	324 492	0,01 %	0,01 %
2008	5 247	2 673	-	0,00 %	0,00 %
2009	5 235	2 633	251 943	0,00 %	0,01 %
2010	5 167	2 482	-	0,00 %	0,00 %
2011	5 223	2 516	930 725	0,02 %	0,04 %
2012	5 208	2 533	322 321	0,01 %	0,01 %
2013	5 086	2 520	1 031 575	0,02 %	0,04 %
2014	5 000	2 445	1 483 331	0,03 %	0,06 %
2015	5 126	2 344	1 129 156	0,02 %	0,05 %
2016	4 983	2 492	520 247	0,01 %	0,02 %
2017	5 524	2 762	1 412 037	0,03 %	0,05 %
2018	5 338	2 691	734 083	0,01 %	0,03 %
2019	5 319	2 896	892 140	0,02 %	0,03 %

FIGUR 3: TAP I ANDEL AV INNVILGET OG DISPONERT DRIFTSKREDITT 1968-2019

Driftskreditt ved nyetablering eller utvidelse av produksjonen

Ved nyetablering eller utvidelse av produksjonen vil produsent kunne ha for lite eller ikke noe kredittgrunnlag, da dette er lik foregående års oppgjør. I henhold til retningslinjene kan vedkommende medlem søke Garantiutvalget om særskilt garanti.

Fordeling av ansvar på organisasjonene er foretatt ut fra det kredittgrunnlag som er lagt til grunn ved behandling av søknadene, og gjengis i tabellen under.

TABELL 7: INNVILGEDE SÆRSKILTE GARANTIER PR. ORGANISASJON I 2019

Organisasjon	Innvilget kreditt	Prosent av total	Antall kreditter	Gj.snitt innvilget
TINE SA	kr 3 191 030,33	11 %	8	kr 398 879
Nortura SA	kr 24 658 159,74	81 %	45	kr 547 959
Felleskjøpene	kr 1 573 901,80	5 %	8	kr 19 238
Norges Pelsdyrslag				
Norges Skogeierforbund	kr 137 776,83	0,5 %	2	kr 68 888
Gartnerhallen SA	kr 11 748,96	< 0 %	1	kr 11 749
HOFF SA	kr 720 995,01	2 %	1	kr 720 995
Honningcentralen				
Totalt	kr 30 293 602,67			

I 2019 har Garantiutvalget innvilget 50 søknader om særskilt garantier for driftskreditt på grunnlag av fremtidige leveranser med et samlet beløp på 30,3 millioner kroner. Fordi én

søknad kan omfatte flere av organisasjonene, innebærer dette til sammen 65 garantiansvar. Sett i forhold til foregående år er det en økning på 10 innvilgede garantier, og nesten en dobling

av samlet beløp på, med en økning på 14 millioner kroner.

Nortura stod i 2019 for 81 prosent (45 garantier) av totalt innvilgede beløp for særskilte garantier. TINE har 11 prosent (8 garantier) av innvilgede garantier, Felleskjøpet

Agri 5 prosent (8 garanti), Norges Skogeierforbund 0,5 prosent (0,5 prosent), Hoff 2 prosent (1 garanti). Gartnerhallen har også en garanti, men andelen av totalen er under 0 prosent. De øvrige hadde ingen innvilgede søknader om særskilt garanti i 2019.

TABELL 8: SÆRSKILTE GARANTIER 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Antall søknader i alt	37	32	47	40	50
Innvilget i alt (millioner kr)	22,9	20	26,2	19,0	30,3
Gj. snitt innvilget pr søknad	kr 620 065	kr 625 531	kr 558 046	Kr 474 000	Kr 605 872

Innestående beløp på driftskredittkonti

Pr. 31.12.19 var det i alt 5 055 driftskredittkonti med positiv saldo, der samlet innestående beløp var 1,2 mrd kroner. Innestående beløp er noe

lavere enn i 2018, og det samme gjelder antall konti med positiv saldo. Innestående beløp per konto var i gjennomsnitt ca 238 000 kroner.

Oslo, 5. mai 2020

Endre Stakkerud (leder)
(sign)

Monika Ikdal (nestleder)
(sign)

Ingar Gunstad
(sign)

Rolf Øyvind Thune
(sign)

Øyvind Wang
(sign)

Hans Åge Kulbotten
(sign)

Jørn Dahl
(sign)

Olav Arne Sønderland
(sign)

Åge Klepp
(sign)